

Sagittaria montevidensis (Pijlkruid) Fig. 109 en 110 heeft vruchten, die voorzien zijn van een met lucht gevuld, dik schorsparenchym. 't Is alweer een plant, die uit Tropisch Amerika is ingevoerd. Sedert 1903 is ze in de vlakte tusschen Batavia en Priok aan rivieroeveren verwilderd. Ze behoort tot de familie der *Alismaceae* en plant zich ook ongeslachtelijk door middel van uitloopers voort. De uitloopers eindigen in een knolvormige verdikking, die tot een nieuwe plant uitgroeit.

De vruchten van *Jussieuia repens* behandelde BACKER reeds in den vorigen jaargang van dit tijdschrift (blz. 57). Ook de verspreiding van *Cryptocoryne ciliata* werd reeds elders (blz. 86 van dezen jaargang) besproken.

Vele van bovenbesproken planten groeien in stilstaande poelen en plassen. Stroomingen komen in zulke wateren niet voor, behalve de op- en neergaande stroomingen, ontstaan door het herstellen der evenwichtstoestand in ongelijk verwarmde waterlagen. Hierdoor worden de zaden en vruchten slechts in horizontale richting een weinig verplaatst. Er is dus nog een tweede factor voor de verspreiding noodig. Deze vinden we in den wind, die de drijvende vruchten en zaden van den eenen naar den anderen oever overbrengt.

v. W.

EENIGE MEDEDEELINGEN OVER VLIEGENDE DRAAKJES.

Met bijzondere instemming begroette ik in dubbelnummer 7—8 van dit periodiek het artikel van den Heer LEEFMANS over de *Vliegende Draakjes*. Het werd hoog tijd, dat er eens wat verteld werd van 't elegante hagedisje, dat bliksemsnel in spiralen de boomstammen opvlucht, als het meent zich uit de voeten te moeten maken. Het weet door die taktiek op een prachtige manier aan zijn vervolgers te ontkomen. Hier in Midden-Java heeft het diertje door die snelle bewegingen, waardoor het in minder dan geen tijd zich aan het oog onttrokken heeft, dan prachtnaam *Tjelèrrèt gombel* gekregen. *Tjelèrrèt* beteekent n.l. bliksemstraal. Met *gombel* wordt de huidplooï aan den hals bedoeld, die in gestadige beweging is, als de diertjes op jacht zijn, of in liefdesextase de rensport beoefenen. Één ding begrijp ik niet best en tot nu toe heeft men mij daar geen verklaring voor kunnen geven, die me voldeed.

Terwijl de rugzijde van de *Tjelèrrèt gombel* zoo gekleurd is, dat het diertje op de stammen der boomen niet opvalt, zelfs zoo goed als onzichtbaar is, door de kleuren van denzelfden toon, als die van de boomschors zijn, bewerkt die voortdurend in beweging zijnde helgele lel juist het tegenovergestelde. Ook de kobaltkleurige gombel der wijfjes, geflankeerd door twee kleine aschgrauwe huidplooïen valt genoeg op om het te verraden.

Zou het een middel zijn, als veiligheidsmaatregelen voor een poos niet in acht behoeven genomen te worden, om insekten den indruk te geven, dat een vlindertje nadert, in stede van den roover, die 't op hun leven voorzien heeft?

Of is het schokkend naar voren brengen der huidplooï het middel, waardoor mannetje en wijfje elkaar te kennen geven, dat zij elkaar charmant vinden?

Gewoonlijk ziet men een stelletje Draakjes zich over den boomstam voortbewegen. Dikwijls heb ik die diertjes achter elkaar aan zien rennen. Hielden ze eventjes halt om uit te blazen, dan werd druk door middel van de keelkwabben gekoketteerd. Ook houden ze dan eigenaardige gymnastische oefeningen, die daarin bestaan, dat ze hun buik door 't strekken en spannen der pootjes opheffen, zoodat die wel een centimeter van den boomstam komt. Dat opzetten doen ze verscheidene malen vlug achterelkaar. Meent het wijfje weer verder

te moeten rennen, oogenblikkelijk zet de meneer er de sokken in en waagt zonder aarzelen den sprong in 't ijl als de aangebedene daartoe het voorbeeld geeft. Het is een verrassend gezicht twee Draakjes met uitgespreide vlieghuid achterelkaar door de lucht te zien zeilen.

De Heer LEEFMANS heeft zich niet bijzonder enthousiast over de vlieg — beter zweefprestaties uitgelaten. Laat ik dat dan eens doen.

Een mensch is geneigd te overdrijven, maar als ik beweer luchtsprongen van 5 à 6 M. te hebben gezien, heusch, dan kan ik niet van die kwaal beschuldigd worden. Daarbij merkte ik dit eigenaardige op. De diertjes namen een sprongetje, zweefden in dalende lijn verder, maar langzamerhand werd dit weer een zwak stijgende lijn, zoodat ze maar weinig lager ($\frac{1}{2}$ M. ongeveer) aankwamen dan 't afzetpunt.

Het zijn dus echte luchtacrobaten en zij weten op uitnemende wijze partij te trekken van luchtstroomingen, verdichtingen en verdunningen. Toen de twee Amerikaansche pionniers der vliegspor, de gebroeders WRIGHT, de wereld verbaasden door met stilstaande motor in stijgende lijn een poos voort te zweven, toen dacht de verbaasde menigte er niet aan, dat verschillende dieren zoolang ze bestonden, reeds die kunst in toepassing brachten. Vooral de vogels, meeuwen bijvoorbeeld, trekken partij van de luchtstroomingen etc. en weten daardoor zonder overdadige krachtsinspanning tegen een fellen stroomwind in vooruit te komen.

Een gevangen Draakje, dat men een eind de lucht in werpt, gebruikt zijn vlieghuid als valscher, meer niet. Wil men de schitterende vertooningen op 't gebied der zweefkunst zien, dan moet men het diertje waarnemen in de vrije natuur. Vooral in cacaotuinen komen ze veelvuldig voor.

Nooit heb ik kunnen gadeslaan, hoe 't mannetje eindelijk de belooning ontving voor de betoonde standvastigheid in 't najagen van 't wijfje. Wel ben ik eens getuige geweest, hoe een wijfje voorzichtig een manggastam afdaalde, in 't vochtige rivier-zand (passir), aan den voet van den stam met haar voorpootjes een kuiltje groef van ongeveer een decimeter diepte en daarin twee eitjes deponeerde. Na dezen arbeid werd het kuiltje snel dichtgegooid en de juffrouw opeens mij bemerkend, spiraalde weer den boom in. Of ze altijd twee eitjes tegelijk leggen, weet ik niet, maar het zoontje van mijn huisjongen bracht mij ook eens een tweetal eitjes van de *Tjelèrrèt gombel*, die hij bijelkaar aan den voet van een boomstam gevonden had. Op 't oogenblik, dat is half September, heb ik een wijfje in mijn bezit, dat 4 eitjes in 't lichaam meedraagt, alle reeds flink hard en afzonderlijk goed te voelen. De jonge diertjes zullen dus uitkomen, als de Westmoesson doorgebroken is. De regens hebben dan het insektenheir tot nieuw leven opgewekt, zoodat er voor de kleinen voedsel in overvloed is.

Zoo levendig en beweeglijk het hagedisje van 9 tot 3 uur is, zoo traag is het daarna. Om 2 uur, als de temperatuur voor ons niet bepaald uitlokkelijk is, vieren zij hoogtij en maken dan ook de verste sprongen.

's Avonds is 't in een lethargischen slaap verzonken, voelt dan koud aan en is slechts met veel moeite uit zijn versuffing wakker te krijgen. Heeft men, door 't eventjes te knijpen, de levensgeesten teruggeroepen, 't duurt geen minuut, of ze zijn weer gevloten. Legt men 't dan in nog zoo'n gekke houding neer, 't zal die niet veranderen. Wil men het goed wakker krijgen, dan laat men de traditioneele lampetkan stil in de waschkom staan, maar houdt het een kwartiertje in de warme hand geklemd. Onze lichaamswarmte deelt zich dan aan 't diertje mee, en zie de levensgeesten keeren weer.

De vliegende Draak brengt, hangende aan den onderkant der zijtakken, of zich aan-

drukkend tegen den stam, den nacht door. De twintig fijne, scherpe nageltjes haken dan in de schors en laten niet los.

Zooveel genoeg de duinhagedis van haar dadelijk afbrekenden staart beleeft, zooveel narigheid heeft de *Tjelèrrèt gombel* ervan. De gemakkelijkste manier om 't diertje te vangen is dan ook het bij den staart te grijpen, of daar op te trappen, als het gemeend heeft eens een wandeling op den beganen grond te moeten maken. Wel spert het bij zoo'n ontmoeting den bek wijd open, wel bolt het de vlieghuid op en is een oogenblik werkelijk een Draakje, maar men behoeft zich niet erg om die druktemakerij te bekommeren. Ook de in 't vorige artikel aangehaalde pseudo kameleon, de groene leelijkert, heeft aan zijn langen staart een strop.

Lezer, hebt ge wel eens een vervellend Draakje gezien? Dat is een komisch gezicht. Helderwitte stukken vel hangen er aan lappen bij en doen het zeer opvallen. Daaronder prijkt het glanzende nieuwe huidje. Hiermede meen ik het mijne over Draakjes gezegd te hebben. Wie geeft meer aanvullingen, wie pikert eens over 't probleem van de tegenstelling, die gelegen is in de beschuttende kleur en de aandacht trekkende keelkwab?

H. SCHROO JR.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Dr. P. VAN OYE schrijft ons:

Op mijn aanvraag om landplanarien was de Heer BARTELS van Tjisaät zoo vriendelijk mij eenige dezer platwormen te sturen. Mijn besten dank voor deze zending.

De lezer herinnert zich, dat ik gevraagd had vooral geen gaatjes in het deksel te maken. Nu waren de dieren uitstekend ingepakt n.l. in een bijzonder goede stopflesch, dan een papier er om heen, en dit alles in een kistje. Mijn verbazing was dan ook zeer groot, toen ik bij het openen een *Pelmatoplane*-soort aan de buitenkant van de stopflesch vond.

Onder de zending bevonden zich: *Bipalium*, *Placocephalus* en *Pelmatoplane*. Soorten zijn voorloopig niet op te geven, daar de boeken om ze nader te bepalen nog niet in mijn bezit zijn. Ik hoop binnenkort op deze uiterst interessante dieren terug te komen.

Van verschillende kanten ontving ik bericht van het voorkomen van 2 papaja's aan een steel. Sommigen waren zoo vriendelijk de vruchten zelf — waaronder zeer smakelijke — als bewijsmateriaal toe te zenden. Mijn vrouw maakt de opmerking, dat het baantje van redacteur van *De Tropische Natuur* eindelijk dan toch winst begint af te werpen.

De Heer S. DE MEYIER van Segoenong, Modjokerto meldt ons dat de *Boomgecko* door S. L. in de vorige aflevering beschreven door hem in Oost-Java, Semarang, hoogte $\pm$ 850 M. is aangetroffen. Met nog twee andere Europeanen heeft hij tevens geconstateerd, dat hetgeen BREHM omtrent de sprongen der vliegende Draakjes vertelt, wel degelijk waar is. Sprongen van 6 M. en na opjaging van 7 en 8 M. werden gemeten.

Een verslag van de excursie naar de Mangrove bij Antjol en van de gehouden bijeenkomst moet tot mijn spijt wegens plaatsgebrek blijven liggen.

Excursie Zondag 20 November naar Goenoeng Sahari Sentiong. Samenkomst, hoek Marinelaan. 7 uur. Leider VAN WELSE.